

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

GESKIEDENIS V2

MEI/JUNIE 2025

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 9 bladsye en 'n addendum van 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit AFDELING A en AFDELING B, wat op die voorgeskrewe inhoudsraamwerk in die KABV-dokument gebaseer is.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

- VRAAG 1: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA: DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's
- VRAAG 2: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE
- VRAAG 3: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE, 1989 TOT DIE HEDE

AFDELING B: OPSTELVRAE

- VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA
- VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE
- VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE: DIE GEBEURE VAN 1989

2. AFDELING A bestaan uit DRIE brongebaseerde vrae. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, kan in die ADDENDUM gevind word.
3. AFDELING B bestaan uit DRIE opstelvrae.
4. Beantwoord DRIE vrae soos volg:
 - 4.1 Ten minste EEN moet 'n brongebaseerde vraag wees en ten minste EEN moet 'n opstelvraag wees.
 - 4.2 Die DERDE vraag kan óf 'n brongebaseerde vraag óf 'n opstelvraag wees.
5. Jy word aangeraai om ten minste EEN uur per vraag te spandeer.
6. In die beantwoording van die vrae moet jy jou kennis, vaardighede en insig gebruik.
7. Jy sal benadeel word deur die blote oorskryf van die bronne as antwoorde.
8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Skryf netjies en leesbaar. ...

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie afdeling. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, is in die ADDENDUM vervat.

VRAAG 1: HOE EFFEKTIEF WAS DIE STRATEGIEË VAN DIE BLACK SASH IN DIE 1980's OM TEEN DIE APARTHEIDSREGIME TE MOBILISEER?

Bestudeer Bron 1A, 1B, 1C en 1D en beantwoord die vrae wat volg.

1.1 Verwys na Bron 1A.

1.1.1	Volgens die bron, watter optrede deur die apartheidsregering het tot die stigting van die Black Sash in 1955 gelei?	(1 x 2)	(2)
1.1.2	Definieer die term <i>kieserslys</i> in jou eie woorde.	(1 x 2)	(2)
1.1.3	Noem enige TWEE vroue in die bron wat in 1955 die Women's Defence of the Constitution League (Black Sash) begin het.	(2 x 1)	(2)
1.1.4	Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom die Nasionale Party-regime nie van die Black Sash gehou het nie.	(2 x 2)	(4)
1.1.5	Verduidelik die implikasie van die stelling, '... onderskeie raadgewende kantore van die Black Sash ... het kritieke weerstandspunte vir die swart meerderheid geword ...', in die konteks van uitdagende apartheidswetgewing.	(1 x 2)	(2)

1.2 Lees Bron 1B.

1.2.1	Lewer kommentaar op die belangrikheid van die woorde op die banier, 'MINAGTING IS DIE REG TOT VREEDSAME VERSET', in die konteks van die Black Sash se strategieë om apartheidswetgewing teen te staan.	(2 x 2)	(4)
1.2.2	Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom die Black Sash 'n plakkaat vertoon het waarop 'EEN MENS EEN STEM' gestaan het.	(1 x 2)	(2)

1.3	Verwys na Bron 1A en 1B. Verduidelik hoe die inligting in Bron 1A die bewyse in Bron 1B ondersteun met betrekking tot die strategieë wat deur die Black Sash teen apartheidswetgewing gebruik is.	(2 x 2)	(4)

1.4 Bestudeer Bron 1C.

- 1.4.1 Volgens die bron, hoe het wit Suid-Afrikaners gereageer op die feit dat hulle eie regime vir wydverspreide veroordeling uitgesonder is? (1 x 2) (2)
- 1.4.2 Identifiseer TWEE bekommernisse wat in die bron genoem word oor die behandeling van kinders deur die apartheidsregime. (2 x 1) (2)
- 1.4.3 Haal 'n frase uit die bron aan wat aandui hoe die skrywer voorstel dat daar oor die aard en implikasie van die behandeling van kinders besin moet word. (1 x 2) (2)
- 1.4.4 Verduidelik wat Marie Dyer bedoel met die stelling, 'ons "Westerse Christen"-samelewing (het) beslis ons aanspraak op algemene beskaafdheid' teenoor kinders verloor'. (1 x 2) (2)

1.5 Gebruik Bron 1D.

- 1.5.1 Volgens die bron, wat was die Black Sash se beleid as 'n organisasie met betrekking tot protesaksie teen die apartheidsregering? Gee EEN antwoord. (1 x 2) (2)
- 1.5.2 Verduidelik die term *eensame opsluiting* in die konteks van die beleid wat deur die apartheidsregering voorgestaan is ten opsigte van die hantering van anti-apartheidsbetogers. (1 x 2) (2)
- 1.5.3 Waarom, dink jy, is Janet Small ná haar vrylating uit die tronk verbied om met joernaliste te praat of om vir enige publikasie te skryf? (2 x 2) (4)
- 1.5.4 Lewer kommentaar oor die bruikbaarheid van die bron vir 'n geskiedkundige wat PW Botha se regering se hantering van leiers van die Black Sash navors. (2 x 2) (4)

- 1.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik hoe effektief die strategieë van die Black Sash in die 1980's was om teen die apartheidsregime te mobiliseer.

(8)
[50]

VRAAG 2: WAAROM WAS DIE MOHAPI-FAMILIE ONTEVREDE MET DIE MANIER WAAROP DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) DIE DOOD VAN MAPETLA MOHAPI IN 1976 HANTEER HET?

Bestudeer Bron 2A, 2B, 2C en 2D en beantwoord die vrae wat volg.

2.1 Verwys na Bron 2A.

- 2.1.1 Volgens die bron, in watter dorpie is Mapetla Mohapi gebore? (1 x 1) (1)
- 2.1.2 Haal 'n rede uit die bron aan waarom Mohapi en ander leiers van SASO en die 'BPC' in November 1974 aangehou is. (1 x 2) (2)
- 2.1.3 Waarom, dink jy, is Mohapi in September 1975 tot King William's Town beperk? (1 x 2) (2)
- 2.1.4 Watter gevolgtrekking kan gemaak word uit die feit dat Mapetla 20 dae nadat hy onder polisiebewaking aangehou is, gesterf het? (1 x 2) (2)

2.2 Lees Bron 2B.

- 2.2.1 Identifiseer DRIE redes in die bron waarom mev. Mohapi op 15 April 1996 die WVK-menseregteskendingsverhore bygewoon het. (3 x 1) (3)
- 2.2.2 Definieer die term *geregtelike doodsondersoek* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 2.2.3 Lewer kommentaar op die implikasie van die stelling: 'Daar was 'n polisieman ... en hy het bevestig dat hierdie man (Mohapi) nooit sy lewe sou neem nie', in die konteks van Mapetla Mohapi se dood. (1 x 2) (2)
- 2.2.4 Verduidelik waarom Nonhle Mohapi verbaas was nadat sy die saak in die Hooggeregshof verloor het (1 x 2) (2)
- 2.2.5 Verduidelik waarom 'n geskiedkundige hierdie bron as betroubaar sou beskou wanneer navorsing gedoen word oor hoe die WVK die Mohapi-saak hanteer het. (2 x 2) (4)

2.3 Gebruik Bron 2C.

- 2.3.1 Waarom sou die Mohapi-familie die sel wou besoek waarin Mapetla oorlede is? (2 x 2) (4)
- 2.3.2 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom hierdie foto 41 jaar na Mapetla Mohapi se dood in die *Amandla*-koerant verskyn het. (1 x 2) (2)

2.4 Raadpleeg Bron 2D.

2.4.1 Haal VIER bewyse uit die bron aan wat aandui waarom Valela harde woorde vir die WVK gehad het. (4 x 1) (4)

2.4.2 Identifiseer TWEE redes in die bron wat verduidelik waarom sommige geregtelike doodsondersoeke suksesvol heropen is. (2 x 1) (2)

2.4.3 Verduidelik die term *eeerbewys ná apartheid* in die konteks van mense wat teen apartheid geveg het. (1 x 2) (2)

2.4.4 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en lewer kommentaar op waarna die bron as 'die skandelige toestand van sake' met betrekking tot Mohapi se dood verwys. (2 x 2) (4)

2.5 Verwys na Bron 2B en 2D. Verduidelik hoe die inligting in Bron 2D die bewyse in Bron 2B ondersteun met betrekking tot die uitdagings waarvoor die familie te staan gekom het om Mapetla Mohapi se saak verder te voer. (2 x 2) (4)

2.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik waarom die Mohapi-familie ontevrede was met die manier waarop die WVK die dood van Mapetla Mohapi in 1976 hanteer het. (8)
[50]

VRAAG 3: HOE HET HANDELSBETREKKINGE TUSSEN DIE 1970's EN 2023 TUSSEN CHINA EN AFRIKA ONTWIKKEL?

Bestudeer Bron 3A, 3B, 3C en 3D en beantwoord die vrae wat volg.

3.1 Verwys na Bron 3A.

- 3.1.1 Volgens die bron, wat het China se handelsbetrekkinge sedert die 1970's 'n hupstoot gegee? Gee TWEE antwoorde. (2 x 1) (2)
- 3.1.2 Noem DRIE faktore in die bron waarop die ekonomiese verskuiwings gebaseer is wat China se handelsbetrekkinge met ontwikkelde en ontwikkelende lande verstewig het. (3 x 1) (3)
- 3.1.3 Verduidelik hoe die vrymaking van handel tot China se uitbreiding in ander dele van die wêreld bygedra het. (1 x 2) (2)
- 3.1.4 In die konteks van China-Afrika-betrekkinge, lewer kommentaar op die implikasie van die stelling, 'Alhoewel hierdie verbintenis (China s'n) in die verlede deur hulp (bystand) gedryf is, word dit deesdae meer deur die ekonomie gedryf en deur handel en belegging ondersteun.' (1 x 2) (2)
- 3.1.5 Definieer die term *globalisering* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)

3.2 Gebruik Bron 3B.

- 3.2.1 Volgens President Xi Jinping, noem DRIE aspekte van die industriële promosie-inisiatief wat China sal implementeer om samewerking met Afrika te versterk. (3 x 1) (3)
- 3.2.2 Verduidelik die konsep *landboumodernisering* in die konteks van samewerking tussen China en Afrika. (1 x 2) (2)
- 3.2.3 Waarom, dink jy, was China gretig om landbouhulp aan Afrikalande te verskaf? (2 x 2) (4)
- 3.2.4 Lewer kommentaar op hoe China toewyding getoon het om samewerking met Afrika te verstewig. (1 x 2) (2)
- 3.2.5 Verduidelik die beperkinge van hierdie bron vir 'n geskiedkundige wat die handelsbetrekkinge tussen China en Afrika navors. (2 x 2) (4)

- 3.3 Verwys na Bron 3A en 3B. Verduidelik hoe die inligting in Bron 3B die bewyse in Bron 3A ondersteun met betrekking tot beleide wat handelsbetrekkinge tussen China en Afrika bevorder. (2 x 2) (4)

3.4 Raadpleeg Bron 3C.

3.4.1 Verduidelik die simboliese verteenwoordiging van die volgende elemente in die spotprent:

(a) Die dierevoerbak (krip) met 'n belegging van \$12 miljard wat deur die Afrika-koei geëet word (1 x 2) (2)

(b) China wat die Afrika-koei melk (1 x 2) (2)

3.4.2 Lewer kommentaar op waarom die VSA as verras en geskok uitgebeeld word. (1 x 2) (2)

3.5 Bestudeer Bron 3D.

3.5.1 Kies TWEE uitdagings uit die bron wat die Belt and Road Initiative (BRI)-infrastruktuurbelegging vir Afrikalande geskep het. (2 x 1) (2)

3.5.2 Verduidelik die implikasie van die stelling, '... (China) het skuldmoerasse gebruik om hulle invloed oor Afrikalande uit te brei ...,' in die konteks van China-Afrika-betrekkinge. (1 x 2) (2)

3.5.3 Identifiseer enige TWEE Afrikalande in die bron wat die jaarlikse Belt and Road Initiative Forum in Beijing bygewoon het. (2 x 1) (2)

3.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik hoe handelsbetrekkinge tussen die 1970's en 2023 tussen China en Afrika ontwikkel het.

(8)
[50]

AFDELING B: OPSTELVRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie afdeling.

Jou opstel moet ongeveer DRIE bladsye lank wees.

VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA: DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's

Politieke vrymaking van swart Suid-Afrikaners was die enigste fokus van die Swartbewussynsbeweging.

Bespreek hierdie stelling krities met verwysing na die filosofie en optrede van die Swartbewussynsbeweging gedurende die laat 1960's en 1970's. Ondersteun jou argument met relevante historiese bewyse.

[50]**VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE**

Verduidelik tot watter mate die politieke wilskrag en vasbeslotenheid van leiers van verskillende politieke partye tydens die onderhandelingsproses in 1994 tot 'n demokratiese Suid-Afrika gelei het.

Ondersteun jou argument met relevante historiese bewyse.

[50]**VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE: DIE GEBEURE VAN 1989**

Mikhail Gorbachev se beleide vanaf die middel-1980's het tot die opkoms van 'n nuwe politieke bedeling in Suid-Afrika bygedra.

Stem jy met hierdie stelling saam? Gebruik relevante historiese bewyse om jou argument te ondersteun.

[50]**TOTAAL: 150**